

ECHO KLUCZ

GAZETA
SAMORZĄDOWA
WYDAWANA
W GMINIE KLUCZE

DWUMIESIĘCZNIK BEZPŁATNY ISSN 1426-1987

650

Rocznica Lokacji Klucz 1374 - 2024

W numerze:

Bo liczy się człowiek 2

Zaproszenie na zawody nordic-walking.....2

Edukacja ekologiczna w Szkole Podstawowej w Kluczach.....3

Klucze dla pszczół.....4

Niezły kwas z KGW „Kluczowianki” 4

Z ekologią za pan brat 5

EKO Szkoła w Jaroszowcu 5

Pustynia Błędownska we wspomnieniach pana Andrzeja Krawczyka cz.2.....6

Podwójny Jubileusz Szkoły Podstawowej w Jaroszowcu 8

Szkoła Podstawowa w Kluczach ma już 120 lat! 9

Taki czas zdarza się raz na 650 lat 10

Wizyta delegacji niemieckiej z zaprzyjaźnionego powiatu Kyffhäuser 13

Mieszkańcy Gminy Klucze podziękowali za plony 14

Sztuka nie wyklucza 17

Juromania 2024 18

Rowerowy koniec lata 20

ECHO KLUCZ

Samorządowy Biuletyn Informacyjny

Wydawca:

Gmina Klucze z siedzibą w Urzędzie Gminy Klucze

Adres Redakcji:

Urząd Gminy Klucze
ul. Partyzantów 1, 32-310 Klucze
tel. 32 642 85 08 w. 55
echo@gmina-klucze.pl

Redakcja:

Pracownicy Referatu Funduszy Zewnętrznych i Promocji

Druk i skład:

Klucze Poligrafii Sp. z o.o.

Nakład: 1200 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo do redagowania i skracania tekstów.

Wersje elektroniczne numerów Echa Klucz są dostępne na www.gmina-klucze.pl w zakładce Gazeta Samorządowa

Bo liczy się człowiek

Centrum Usług Społecznych w Kluczach już wkrótce rozpocznie realizację nowego projektu pn. „BO LICZY SIĘ CZŁOWIEK”, dofinansowanego z „Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021-2027”. Celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Klucze oraz zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym.

Projekt jest skierowany do osób mieszkających/pracujących/uczących się na terenie Gminy Klucze oraz ich rodzin.

W ramach projektu uzyskasz wsparcie dzięki któremu poprawisz jakość

życia i aktywnie włączysz się do życia społecznego.

Planowany okres realizacji projektu: 01.07.2024 – 30.06.2029

Planowane dofinansowanie projektu: ze środków Unii Europejskiej: 3 839 222,47 zł,

ze środków krajowych z budżetu państwa: 451 673,23 zł.

Wkrótce ruszy rekrutacja do projektu. Szczegółowe informacje można uzyskać pod następującymi numerami telefonów: 32/642-84-67 lub 32/642-94-01.

Stowarzyszenie Otwarci w Bydlinie i Urząd Gminy w Kluczach zapraszają na

X ZAWODY NORDIC-WALKING SZLAKIEM WALK LEGIONISTÓW

oraz

VII ZAWODY DZIECI I MŁODZIEŻY W NORDIC-WALKING

które odbędą się

9 Listopada 2024r.
na Stadionie Sportowym w Bydlinie

KATEGORIA 1: DOROŚLI DO 50-GO ROKU ŻYCIA

KATEGORIA 2: DOROŚLI POWYŻEJ 50-GO ROKU ŻYCIA **wpisowe dla dorosłych 30,00zł**

ZAPISY DOROSŁYCH NA STADIONIE SPORTOWYM OD GODZ. 12.00. START O GODZ. 13.00
ZAWODY DLA DZIECI - START O GODZ. 12.00.

ZAPRASZAMY

ORGANIZATOR GŁÓWNY:

PARTNERZY:

Olkuszanin.pl

Olkusz.tv

KAROLINEX-RECYKLING

EMALIA

ECHO KLUCZ

Cukiernia „WICEK”

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW GMINY KLUCZE

Edukacja ekologiczna w Szkole Podstawowej w Kluczach

W październiku zakończono realizację projektu pn. „Program aktywnej edukacji uczniów ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Kluczach”, który został dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w ramach Programu priorytetowego – Edukacja ekologiczna.

Z sukcesem udało się wdrożyć wszystkie zaplanowane zadania. Oprócz zrealizowanych działań, o których pisaliśmy w poprzednim numerze Echa Klucz, we wrześniu 100 uczniów wzięło udział w warsztatach wyjazdowych w Leśnym Parku Niespodzianek w Ustroniu. Warsztaty uświadomiły dzieciom jak szkodliwe jest kształtowanie środowiska naturalnego przez człowieka na przykładzie sztucznego wprowadzania (introdukcji) i zawlekania tzw. obcych gatunków zwierząt.

We wrześniu odbył się także cykl warsztatów edukacyjnych pn. „Las

w słoiku”, podczas których dzieci wykonywały samodzielnie mini ekosystem leśny w słoiku. Następnie uczniowie prowadzili obserwacje, poznając w ten sposób działanie harmonijnego zamkniętego obiegu naturalnego.

W ramach projektu na terenie SP w Kluczach powstała ścieżka przyrodnicza oraz warzywnik i zielnik. Należy podkreślić ogromne zaangażowanie i wkład pracy rodziców oraz uczniów, którzy zgłosili się do pomocy w pracach ogrodniczych. Dzięki temu już na początku bieżącego roku szkolnego na nowych obiektach przeprowadzono cykl kreatywnych i innowacyjnych warsztatów przyrodniczych na świeżym powietrzu. Uczniowie w praktyce poznali gatunki roślin występujących w Polsce, w tym rośliny przyczyniające się do ochrony pszczół i dzikich owadów zapylających, rozpoczęli prowadzenie całorocznych obserwacji przyrodniczych, poznali ekologiczne metody uprawy roślin – naturalne nawozy,

sposoby i rolę pozyskiwania deszczówki, zasady produkcji ekologicznego kompostu. Oprócz tego dowiedzieli się czym są rośliny GMO i pestycydy oraz jakie szkodliwe skutki wiążą się z ich wprowadzeniem do środowiska.

Uczniowie, którzy szczególnie wyróżnili się podczas tworzenia nowej infrastruktury edukacyjnej otrzymali ekologiczne upominki.

Ścieżka przyrodnicza, warzywnik i zielnik dają nowe możliwości podnoszenia poziomu edukacji ekologicznej dzieci w każdym wieku. Kadra nauczycielska Szkoły Podstawowej w Kluczach opracowuje scenariusze lekcji, które pozwolą na prowadzenie zajęć o każdej porze roku, przez co rezultaty projektu będą podtrzymywane w kolejnych latach.

Klucze dla pszczół

W poprzednim numerze Echa Klucz pisaliśmy o pszczelim pastwisku przed Domem Kultury „Papiernik” w Kluchach i warsztatach przyrodniczych, które są efektem realizacji zadania Stowarzyszenia „Otwórz się na więcej” pn. „Klucze dla pszczół”.

Dzięki tej inicjatywie uczniowie ze Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Jaroszowcu już w pierwszym tygodniu września odkrywali fascynujący świat pszczół podczas wyjazdowych warsztatów edukacyjnych w Interaktywnym Centrum Pszczelarstwa Apilandia.

W trakcie warsztatów dzieci zwiedzały muzeum z przewodnikiem, a później, podczas zajęć praktycznych, wykonywały świece z wosku lanego oraz węży pszczelej. Uczestnicy mieli również możliwość degustacji produktów pszczelich tj.: pyłek, miód, pierzga, propolis. Na koniec uczniowie obserwowali pszczoły w przeszklonym ulu.

Warsztaty w Apilandii stanowią kompendium wiedzy o pszczołach. Dzięki nim dzieci z SP w Jaroszowcu dowiedziały się, co by było, gdyby zabrakło tych niezwykłych owadów. Pyszna czekolada, słodkie owoce, kawa, ubrania,

to tylko niektóre dobrodziejstwa, jakie mamy dzięki pszczołom, które obecnie masowo wymierają. Zawsze jednak możemy wziąć sprawy w swoje ręce i pomóc tym małym owadom. Wystarczy proste rzeczy, by do tego się przyczynić.

Projekt pn. „Klucze dla pszczół” jest realizowany przy wsparciu finansowych Województwa Małopolskiego w ramach Konkursu „Małopolska Pszczoła” – edycja 2024.

**OTWÓRZ
SIĘ NA WIĘCEJ**
stowarzyszenie

MAŁOPOLSKA

Nieży kwas z KGW „Kluczowianki”

W Domu Kultury „Papiernik” w Kluchach w dniu 5 października odbyła się degustacja potraw regionalnych i tradycyjnych pn. „Kwaśna strona Małopolski” przygotowana przez Koło Gospodyń Wiejskich „Kluczowianki”.

Celem wydarzenia było promowanie potraw regionalnych, tradycyjnych

i lokalnych, w których podstawę stanowi proces kiszenia. Dzięki temu liczni uczestnicy degustacji mogli skosztować tj. m.in: żurku krakowskiego i krakowskiego barszczu czerwonego, kapuśniaczek i bigosu przygotowanych z charsznickiej kapusty kiszonej, ogórków kiszonych, domowego chleba na zakwasie ze smalcem. W trakcie wy-

darzenia członkinie KGW „Kluczowianki” dzieliły się ze wszystkimi zainteresowanymi tradycyjnymi recepturami na przygotowanie wymienionych potraw oraz prezentowały stroje ludowe krakowiaków zachodnich. W ten sposób kluczewskie gospodynie propagowały dziedzictwo kulinarne Małopolski i lokalne tradycje.

Degustacja potraw regionalnych była częścią zadania pn. „Nieży kwas – małopolskie kiszenie z KGW „Kluczowianki”, który jest realizowany przy wsparciu finansowych Województwa Małopolskiego w ramach Konkursu „Zasmakuj w Małopolsce” – edycja 2024.

MAŁOPOLSKA

zasmakuj
w Małopolsce

Z ekologią za pan brat

Uczniowie 7 i 8 klasy ze Szkoły Podstawowej w Jaroszowcu wzięli udział w „Zielonych warsztatach”, zorganizowanych z inicjatywy Cemex Polska i Fundacji Cemex „Budujemy Przyszłość”.

Młodzież dowiedziała się jakie są skutki zmian klimatycznych i czym jest gospodarka obiegu zamkniętego, która pozwala naszemu społeczeństwu funkcjonować w bardziej zrównoważony sposób, z uwzględnieniem potrzeby oszczędzania zasobów. Uczestnicy warsztatów byli szczególnie zainteresowani tym, co sami mogą zrobić, by ograniczyć wpływ człowieka na klimat i otaczającą nas przyrodę.

Dzięki wydarzeniom takim jak „Zielone warsztaty”, uczniowie mogą nie tylko poszerzać swoją wiedzę, ale także zdobywać nowe umiejętności, które pozwalają im funkcjonować na co dzień w bardziej zrównoważony i przyjazny dla

środowiska sposób – mówią zgodnie panie- Agnieszka Rutkowska, Wiceprezes Fundacji Cemex „Budujemy Przyszłość” oraz Małgorzata Masłowska-Bandosz- edukator.

Eko szkoła w Jaroszowcu

Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Jaroszowcu co roku udowadnia, że nie bez powodu zdobyła w 2023 r. prestiżowe II miejsce w konkursie #ekoLIDER, przeprowadzonym z okazji 30-lecia Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

W bieżącym roku placówka po raz kolejny pozyskała dofinansowanie na realizację ciekawych ekologicznych inicjatyw. Dzięki temu we wrześniu, w czasie Dożynek Gminno-Parafialnych, szkoła

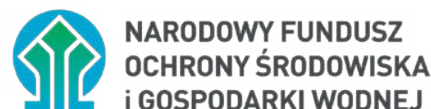
przy współpracy z Gminą Klucze zorganizowała rodzinny piknik ekologiczny. W trakcie wydarzenia odbywały się warsztaty ekologiczne zorganizowane w ramach projektu Fundacji CEMEX BUDUJEMY PRZYSZŁOŚĆ pod nazwą: „Młodzi Ekolodzy na Tropie” oraz warsztaty przyrodnicze prowadzone w ramach projektu pn. „Miodowe lata czyli uczniowie SP Jaroszowiec poznają życie pszczół”, dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dzięki tym

ostatnim uczestnicy poznali m.in. rolę pszczół i innych owadów zapylających w ekosystemie, zagrożeniach i przyczyny ich wymierania, a także metod ich ochrony. Podsumowaniem warsztatów było wręczenie nagród dla uczniów SP w Jaroszowcu za udział w konkursie na ekodomek dla owadów, który był również częścią projektu „pszczelego”.

Dzięki zadaniu pn. „Miodowe lata (...)” na terenie szkoły powstało także pszczele pastwisko, składające się z nasadzeń roślin miododajnych i pyłkodajnych, które przyczynią się do ochrony dzikich owadów zapylających poprzez zwiększenie bazy pokarmowej tych pożytecznych owadów. To miejsce od września służy nauczycielom nauk przyrodniczych także do prowadzenia zajęć, które pozwolą uczniom m.in. zaobserwować relacje i zależności pomiędzy owadami zapylającymi a roślinami.

Ponadto w ramach projektu uczniowie klas 1 – 3 wzięli udział w warsztatach przyrodniczych w Interaktywnym Centrum Pszczelarstwa Apilandia.

Zadanie finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Pustynia Błędowska we wspomnieniach pana Andrzeja Krawczyka cz. 2

Relacje naocznych świadków wydarzeń są najcenniejszym źródłem informacji. Często weryfikują rozmaite teorie, które z biegiem lat narastają wokół danego zdarzenia i zacierają niejednokrotnie najważniejsze fakty. Tym bardziej doceniamy uprzejmość pana Andrzeja Krawczyka – mieszkańca Klucz – Osady, który zdecydował się podzielić się z nami swoimi wspomnieniami z czasów, kiedy najśłynniejszy chyba kawałek naszej Małej Ojczyzny – Pustynia Błędowska, był wykorzystywany nie raz w dość kontrowersyjny sposób. W trakcie rozmowy z panem Andrzejem staraliśmy się zwrócić uwagę na najciekawsze wątki z militarnej przeszłości słynnych Piachów...

– Panie Andrzeju, zatrzymajmy na moment na militarnej części historii Pustyni Błędowskiej. Jak powszechnie wiadomo, piaski Pustyni od ponad stu lat stanowią idealne warunki dla ćwiczeń wojskowych. Oczywiście we współczesnych czasach kojarzymy ją głównie w związku z tym, że jest wykorzystywana przez żołnierzy 6 Brygady Powietrznodesantowej z Krakowa podczas szkoleń spadochronowo-desantowych. Można jednak śmiało stwierdzić, że osobny rozdział w dziejach Pustyni Błędowskiej napisała II Wojna Światowa. Czy może nam Pan powiedzieć, jak Pustynia była wówczas wykorzystywana przez wojsko?

[Andrzej Krawczyk]: Podczas wojny okoliczne tereny, oczywiście wraz z Pustynią Błędowską, znajdowały się pod okupacją niemiecką, natomiast nieopodal przebiegała granica z Generalnym Gubernatorstwem. W zasadzie do wiosny 1941 r. na Pustyni panował spokój. Niemcy w tym czasie budowali bazę lotniczą koło Siewierza. Miała ona za zadanie chronić przemysł Śląska przed ewentualnym nalotem bombowców sowieckich. Oczywiście jest, że pilotom tego lotniska potrzebny był poligon ćwiczebny. Przypomnieli sobie o niedawnym poligonie 2. Pułku Lotniczego z Krakowa, znajdującym się właśnie na Pustyni Błędowskiej. Przylatywali tu by strzelać

do tarcz ustawionych przy betonowym schronie przez obsługę naziemną poligonu, która to na czas ćwiczeń przyjeżdżała każdorazowo samochodem z lotniska. Nad Pustynią ćwiczyły samoloty myśliwskie typu Messerschmitt Bf109, które strzelały z broni pokładowej do celów naziemnych, co przydawało się potem Niemcom do ostrzeliwania kolumn uciekinierów, pociągów ewakuacyjnych itp., jak to było w 1939 r.

– Kiedy w takim razie powstała baza na Pustyni Błędowskiej i gdzie była zlokalizowana?

[A.K.]: Po inwazji na Związek Radziecki (22.06.1941 r.) Messerschmitty miały już zajęcie na froncie wschodnim i nad Pustynią Błędowską znów zaplanował spokój. Baza lotnicza w Siewierzu, nazwana już na cześć niemieckiego generała Udet'a „Udetfeld” stała się siedzibą placówki badawczo-doświadczalnej Luftwaffe, której potrzebny był poligon do prowadzenia testów. Znów Pustynia stała się przydatna. Wczesną wiosną 1942 r. rozpoczęto budowę stałych baz do obsługi poligonu. Jedna powstała w Chechle na Dąbrówce, a druga w Kluczach na Czubatce. Te bazy były zaledwie obszernymi drewnianymi barakami. Do prac fizycznych na poligonie Niemcy zatrudnili około 30 pracowników z Chechła i Klucz. Ponieważ baza na Dąbrówce dawała lepsze możliwości obserwacji przeprowadzanych testów, dlatego dowódca poligonu miał siedzibę właśnie tam. Na północnej części poligonu była prowadzona zdecydowanie największa część testów. Poligon urządzony był w ten sposób, że na wschodzie (od strony papierni) wybudowany był duży krąg z krzyżem pośrodku, służący bombowcom jako znak celowniczy, w środku poligonu był, również w charakterze celu, wrak dwusilnikowego samolotu, a od strony Błędowa znajdowało się zgrupowanie kilkunastu czołgów. Najwięcej było radzieckich T-34, ale był też francuski Char1, angielski Matilda MkII, a nawet czeski PzKpfw 38(t). Były to rzecz jasna wraki i służyły jako cele ćwiczebne. Niektóre z nich były jeszcze widoczne w latach 50. ub. wieku.

– Panie Andrzeju ćwiczenia na poligonie oczywiście wiązały się z testowaniem różnego rodzaju bomb lotniczych. Jakiego rodzaju były to bomby?

[A.K.]: Tego było naprawdę mnóstwo, i rodzaju i wagomiaru – od 1 do 1000 kg. Najogólniej mówiąc, były to: bomby burzące – służące głównie do niszczenia fortyfikacji, budynków, węzłów komunikacyjnych; zapalające, mające na celu po wybuchu spowodować pożar trafiającego celu; oświetlające, które miały za zadanie oświetlenie terenu podczas bombardowania; bomby zakłócające pracę radarów, wyposażone w paski folii aluminiowej, bomby zawierające ulotki propagandowe. Bomby małych wagomiarów (od 1 do 10 kg), a także bomby z ulotkami propagandowymi i bomby zakłócające, zrzucane były w pojemnikach zrzutowych obecnie nazywanych kasetami. Taka kasetka AB-250 mogła pomieścić 224 bombki 1 kg, które przez miejscowych nazywane były pieszczotliwie „myszkami”. Były też bomby przeciwpancerne 4 kg zrzucane w kasetach, ale też 500 kg zrzucane na opóźniających opadanie spadochronach taśmowych. Jednak pożądanymi przez nas były jedynie cięższe bomby oświetlające zrzucane na spadochronach. Czasza takiego spadochronu wykonana była ze sztucznego jedwabiu – wyśmienitego materiału na bluzki czy koszule. Czasami wiatr porywał taki spadochron i niósł go poza poligon. Wtedy na ogół był dla Niemców już stracony.

Z innych ciekawych testów – były próby uzbrojenia myśliwca Fw190 w pociski typu W.Gr.280., czy też próby fotelikatapult, służących do ewakuacji pilota z uszkodzonego samolotu. Interesującym tematem jest też testowanie bomb latających, znanych jako V-1. Bomby te nie przylatywały na Pustynię Błędowską same, były tam dostarczane przez bombowiec Heinkel He 111, podwieszane pod lewym skrzydłem. Dokonano czterech zrzutów, z czego widziałem jeden wybuch i jeden niewybuch. Z ostatniego wybuchu znalazłem przy Przemszy fragmenty tej bomby. Inną tajemniczą próbą była próba z bronią

NOWEFIO
Zachowując Historię Społeczności

Operator

Partner

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWEFIO na lata 2021-2030

rakietową typu powietrze-powietrze. Byłem wtedy przy domu, usłyszałem straszny huk silnika samolotu, lecącego lotem koszącym nad Pustynią Błędownską. W powietrzu zaś zobaczyłem szereg potężnych wybuchów. Z tych prób też znalazłem na Pustyni fragmenty rakiet. Nie spotkałem się nigdzie z zastosowaniem tej broni – być może miało być to jedynie lekarstwo na amerykańskie superforce.

Na Pustyni przeprowadzano naprawę wiele różnorodnych testów: z bronią węglową, bombą skaczącą itp., czasami do ćwiczeń wykorzystywano barany, które były umieszczane w czołgach jako załoga – po przeprowadzonych próbach sprawdzano jakie zwierzęta odniosły obrażenia.

Wszystkiego nie sposób przedstawić w mini-wywiadzie. To wymagałoby minimum wywiadu-rzeki.

– Panie Andrzeju wszyscy wiemy, że po takich działaniach Pustynia Błędownska na długie lata stała się, można powiedzieć, militarnym śmietnikiem. Część testowanych bomb nie wybuchła, stając się zagrożeniem dla ludzi. Jednak nie odstraszało to miejscowych od poszukiwania odłamków i większych fragmentów?

[A.K.]: Z tym złomem, znów pokrótce, było tak: z wraku samolotu w OFNE w Olkusz robiono łyżki, czołgi cięto na mniejsze części i dostarczano do stalowni na przetop, z mosiężnych łusek odlany został dzwon do kościoła w Chechle, jedna z armat przeciwlotniczych wylądowała w tartaku kolegi i służyła jako dźwig, skorupy bomb burzących przyjmowała GS, ale musiały mieć prze-

świt. Mój wujek męczył się kilka godzin, aby ręczną wiertarką wykonać taki prześwit w skorupie 250 kg bomby.

Drobniejszy złom też był użyteczny. U nas w domu skorupa pocisku artyleryjskiego służyła do klepania kozy, a z małokalibrowego pocisku tata zrobił przyrząd do ważenia – tzw. przewion. Spektakularne było wykorzystanie pojemników zrzutowych przez rolnika, któremu wiatr z Pustyni zasypywał piaskiem pole na Dąbrówce. Zebrał z poligonu kilkadziesiąt tych pojemników, które nazywaliśmy kajakami i wykonał z nich skuteczny wiatrochron.

Gorzej było z tym złomem, który mógł eksplodować, a tym zainteresowana była młodzież. Dochodziło więc czasem do tragedii.

Życie w sąsiedztwie poligonu lotniczego wbrew pozorom nie wiązało się ze szczególnym zagrożeniem. Przed II Wojną Światową był jeden przypadek, że Karaś (polski lekki bombowiec) zgubił bombę, która spadła na Dołki w Kluczach, ale była to bomba ćwiczebna i w dodatku nie wybuchła. Groźniejszy wypadek zdarzył się podczas okupacji. Zrzuczona z dużej wysokości bomba kasetowa uwolniła 224 jednokilogramowe bombki, które wiatr zniósł poza poligon i pokryły wybuchami pola na całej Dąbrówce. Ucierpiała tam wtedy nasza sąsiadka, której odłamek przeciął tętnicę udową. Przed wykrwawieniem uratował ją Borys Dietel, zawożąc ją samochodem do szpitala w Olkusz. W 80. rocznicę tego wypadku, wiatr powtórzył tę sztuczkę – wówczas spadochroniarze lądowali na ul. Wiejskiej w Chechle.

Aby dokończyć tę wojskową mini-historię Pustyni należy jeszcze wspomnieć, co działo się po II Wojnie Świa-

towej. Do 1948r. Pustynia, a najważniejsze – Przemsza, były nasze. W 1948r. nastąpiło jednak wywłaszczenie i cała Pustynia przeszła w ręce Pułku Lotniczego w Mierzęcicach. Znów słychać było wybuchy i strzały. Zakończyło się to dopiero w 1994r. tragicznym akcentem – niewybuch pozbawił życia czterech wspaniałych chłopców z Chechła.

– Panie Andrzeju dotarliśmy do końca naszej rozmowy. Chcemy bardzo serdecznie podziękować – przede wszystkim za wyrozumiałość i poświęcony czas, ale też za niezwykle zaangażowanie i pracę na rzecz zachowania historii społeczności Gminy Klucze.

[A.K.]: Ja również dziękuję.

Materiał powstał w ramach zadania pn. „Zachowując historię społeczności Gminy Klucze” realizowanego przez Stowarzyszenie „Otwórz się na więcej”.

Projekt jest realizowany w ramach programu NOWEFIO – zachowując historię społeczności. Operatorem jest Fundacja Sztuki Przygody Przyjemności ARTS, Partnerem Centrum Archiwistyki Społecznej. Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030.

Ok. 1947-1948. Fot. ze zb. A. Krawczyka

Bomby w pojemniku zrzutowym – tzw. kasecie

1957r, bunkier i wieża na Dąbrówce., fot. ze zb. A.Krawczyka

Podwójny jubileusz Szkoły Podstawowej w Jaroszowcu

W tym roku Szkoła Podstawowa w Jaroszowcu obchodzi podwójny Jubileusz – 60-lecie istnienia szkoły oraz 30-lecie nadania jej imienia Orła Białego.

Wydarzenia te zostały uczczone podczas uroczystych obchodów, które odbyły się w dniu 18 października. Uroczystości rozpoczęła Msza Święta sprawowana przez księdza proboszcza Jana Wieczorka w Sanktuarium NMP Wspomożenia Wiernych w Jaroszowcu. Na zakończenie Eucharystii ksiądz proboszcz poświęcił pamiątkową tablicę ufundowaną przez darczyńców. Po nabożeństwie uczestnicy przemazszerovali do Domu Kultury „Hutnik”, w którym zgromadzili się zaproszeni goście-przedstawiciele samorządu gminnego z panem Norbertem Bieniem- Wójtem Gminy i radnymi na czele, dyrektorzy: Gminnego Zespołu Oświaty, szkół, przedszkoli i żłobka z terenu Gminy Klucze, sołtysi, przedstawiciele Fundacji CEMEX Budujemy Przyszłość, Małopolskiego Szpitala Chorób Płuc i Rehabilitacji w Jaroszowcu, Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Olkuszu, panie z KGW, przedstawiciele klubów KS HARDZI Jaroszowiec i UKS Orły Jaroszowiec, związków zawodowych, nauczyciele i pracownicy szkoły, uczniowie i ich rodzice, a także absolwenci, sponsorzy i przyjaciele szkoły.

Uroczystości otworzył występ naszej absolwentki – Marysi Majewskiej, która wykonała piosenkę Andrzeja Rosiewicza pt. „Pytasz mnie”. Następnie pani Marzanna Waśniowska odczytała wiersz napisany przez ówczesnego proboszcza, księdza Stanisława Ferta, na okoliczność nadania szkole imienia. W dalszej kolejności pani dyrektor Violetta Auguścik powitała wszystkich zebranych i dokonała podsumowania pracy szkoły na przestrzeni 60 lat. Przedstawiona została prezentacja dotycząca historii szkoły oraz wspomnień byłych dyrektorów, czyli pani Barbary Swędzioł oraz pana Piotra Głąbka. Z okazji jubileuszu pani dyrektor przyjęła życzenia od zaproszonych gości, a następnie wręczyła podziękowania dla wszystkich, którzy przyczyniają się do rozwoju szkoły, a także pomogli w organizacji i przeprowadzeniu tej uroczystości. Podczas obchodów został także odczytany list skierowany do całej społeczności szkolnej od pani Agnieszki Ścigaj, posłanki na Sejm Rzeczpospolitej Polskiej, absolwentki naszej szkoły. Kolejnym punktem programu było widowisko poetycko-muzyczne pt. : „Pod Skrzydłami Orła-opowieść o Polsce”. Występ uczniów okazał się pełną wzniesieniem i przemyśleniem podróży po dziejach państwa polskiego. Nic dziwnego, iż po jego zakończeniu nasi uczniowie i nauczyciele otrzy-

mali długie owacje na stojąco. Program artystyczny został przygotowany przez panią Marzannę Waśniowską, przy współpracy z panem Ryszardem Smarujem, panią Pauliną Wołowicz oraz panią Katarzyną Kuśmierczyk. Ponadto swój udział w przygotowaniach mieli też wychowawcy klas: Małgorzata Skrzypczak, Marzena Bałazy-Dąbrowska, Beata Kruszenko, Monika Marek-Swędzioł, Marcelina Kamionka oraz Piotr Głąbek. W roli konferansjera wystąpiła pani Iwona Boruń. Oprawę fotograficzną wydarzenia zapewnił Marek Tarnówka.

Należy nadmienić, iż było to prawdziwe święto szkoły- w jego przebieg byli zaangażowani wszyscy nauczyciele i uczniowie.

Dziękujemy także rodzicom uczniów za udzielone wsparcie- rzeczowe i finansowe i za pomoc w organizacji tego wydarzenia.

Wyrazy podziękowania kierujemy również do wszystkich darczyńców, którzy wsparli finansowo organizację naszego święta. Są to:

Zachęta Lewiatan Jaroszowiec, Złoty Róg (p. Anna Jochymek), ATC Jaroszowiec, MD OZE INSTAL Mateusz Dąbrowski, KALINA Szkółka roślin ozdobnych-Anna i Wojciech Piątkowie, p. Paulina Kapuścińska, pani Magdalena i Urszula Nocoń, Sołtys i Rada Sołecka z Bogucina Dużego, OSP i Stowarzyszenie Wszyscy Razem w Bogucinie Dużym, Usługi Specjalistycznym Sprzętem Budowlanym Michta Bogusław, MG-CAR Michał Gawron, pani Bożena Kula, pani Monika Łyczak, Spółdzielnia Mieszkaniowa Jaroszowiec oraz firma SENSOR ACM, pan Piotr Słaboń, Usługi Wod-Kan Co Gaz Banyś Andrzej, Kreisjugendring Kyffhaeuserkreis e.V. i Uwe Ludwig.

Szkoła Podstawowa w Kluczach istnieje już 120 lat!

Ochody jubileuszu 120-lecia Szkoły Podstawowej w Kluczach były niezwykle wyjątkowym wydarzeniem, które zgromadziło liczne grono osób, wśród których znaleźli się m.in. byli i obecni pracownicy szkoły, absolwenci, dyrektorzy oraz sympatycy tejże placówki. Doszło do spotkania kilku pokoleń.

Uroczystości związane ze 120-leciem szkoły zbiegły się z obchodami 650-lecia samej miejscowości Klucze. Wspomnienia sprzed lat ożyły, dzięki przygotowanemu przez uczniów kluczewskiej szkoły przedstawieniu słowno-muzycznemu, które przeniosło wszystkich przybyłych gości w czasie.

Wydarzenie otworzyła pani dyrektor Marta Dziura, witając wszystkich zgromadzonych gości, wśród których byli m.in. pani poseł Agnieszka Ścigaj, pan

poseł Łukasz Kmita, Starosta Olkuski Bogumił Sobczyk, Wicestarosta Rafał Czeladzki, Członek Zarządu Kamil Wołek, radny powiatowy Marcin Woźniak, Wójt Gminy Klucze Norbert Bień, Sekretarz Gminy Daniel Hickiewicz, dyrektorzy placówek oświatowych z terenu gminy na czele z panią dyrektorem GZO Justyną Sajdak, dyrektorzy GOK Klucze Mirosław Macek i Ramona Czyżykowska-Liber, a także przedstawiciele innych instytucji z terenu gminy i powiatu.

Następnie „wehikuł czasu” przeniósł uczestników obchodów do roku 1904 r., kiedy to założona została placówka oświatowa w Kluczach, pierwotnie zlokalizowana w Kluczach-Osadzie. Potem przywołane zostały inne, ważne okresy w dziejach szkoły: czasy II wojny światowej, przeprowadzka do nowej siedziby

– najpierw przy ul. Bolesławskiej, a w latach 90-tych do nowego budynku ul. Zawierciańskiej, otwarcie gimnazjum oraz nadanie placówce imienia Jana Pawła II. Ta podróż w czasie obudziła wiele wspomnień i wzbudziła falę wzruszeń i emocji.

Obchody 120-lecia Szkoły Podstawowej w Kluczach były nie tylko okazją do uczczenia bogatej historii placówki, ale także do wyrażenia wdzięczności wszystkim tym, którzy przez lata przyczynili się do jej rozwoju i sukcesów. Było to wydarzenie, które na długo pozostanie w pamięci wszystkich obecnych, łącząc przeszłość z teraźniejszością i dając nadzieję na przyszłość pełną nowych osiągnięć.

Na zakończenie wszyscy obecni goście udali się na zwiedzanie nowoczesnej hali sportowej, powstałej przy budynku szkoły.

Taki czas zdarza się raz na 650 lat

W dniach od 4 do 6 października miejscowość Klucze obchodziła jubileusz 650 – lecia swojej lokacji. To właśnie z dokumentu wystawionego w czerwcu 1374 roku pochodzi najstarsza wzmianka o wsi Klucze. W tym dokumencie Elżbieta Łokietkówna, królowa Węgier i Polski, sprzedała za 30 grzywien groszy praskich braciom Jaśkowi i Wawrzekowi sołectwo na prawie magdeburskim we wsi Klucze z 3 łanami wolnymi. Królowa wyraziła zgodę, aby sołtysi lub ich spadkobiercy mieli prawo zbudowania młyna, karczmy, założenia barci, a także osadzenia szewca i rzeźnika.

W ramach 3 - dniowych obchodów tego wydarzenia odbyło się szereg atrakcji.

W piątek miała miejsce sentymentalna podróż w przeszłość poprzez przygotowanie i zaprezentowanie w ekspozytorach na placu przed Domem Kultury kalendarium historii Klucz. W galerii na holu otwarta została wystawa pn.: „Klucze na starej fotografii”. Dzieje miejscowości Klucze przedstawili w ramach multimedialnej prezentacji pt.: „Klucze – historia wciąż odkrywana. Rody: Bukowskich, Renard, Mauve i Dietel w historii 650-lecia aktu lokacyjnego Klucz” połączonej z panelem dyskusyjnym: Jacek Sypień, Janusz Działowicz oraz Kazimierz Ściążko – pasjonaci i znawcy historii lokalnej. Nie zabrakło także atrakcji muzycznych: zespół Tesamee wyśpiewał „Przeboje polskich festiwal”. Ostatnim elementem piątkowych wydarzeń był krótki film opowiadający o rodzinie Dietłów.

W sobotę uroczystości rozpoczęły się przy bramie do Pałacu Dietla, skąd wyruszył korowód z historyczną postacią królowej Elżbiety, która podjechała powozem pod Pałac, aby w tym miejscu przekazać symboliczne Klucze, wspomnianym w źródłach historycznych pierwszym właścicielom tych ziem, przyrodnim braciom: Jaśkowi i Wawrzekowi. W trakcie przemarszu od Pałacu pod Dom Kultury "Papiernik" zaprezentowana została także scenka z udziałem Ludwika Mauve i Wery Dietel – członków rodzin, które należały do jednych z ważniejszych zarządców kluczewskich włości. To oni następnie przekazali sym-

boliczne klucze obecnemu gospodarzowi tych ziem czyli wójtowi gminy – Norbertowi Bieniowi. Po dotarciu pod Dom Kultury wójt wręczył klucze do bram naszej gminy przedstawicielom młodzieży, oznajmiając, że klucze te są symbolem ich współodpowiedzialności i możliwości współdecydowania o dalszym rozwoju naszej gminy. W ten magiczny wehikuł czasu zabrała nas firma: Czarny Rycerz – Events Team – Organizacja Imprez i Eventów. Kolejną atrakcją był występ mażorettek „Fantazja” z Ogrodzieńca oraz Młodzieżowej Orkiestry Dętej OSP Dzwono-Sierbowice. Uwieńczeniem sobotnich obchodów był koncert pt.: „Zaczynaj od Bacha”, podczas którego wystąpili: Anita Szopa, Rozalia Dessauer, Dorota Stachowicz – Mączka – wokół, Michał Mączka – skrzypce, Kamil Gumieła – saksofon, Marcin Wiercioch – akordeon, Piotr Kalicki – fortepian, Piotr Południak – kontrabas, Bartłomiej Szczepański – perkusja. Koło Gospodyń Wiejskich "Kluczowianki" przygotowało również degustację potraw regionalnych i tradycyjnych w ramach projektu z cyklu „Zasmakuj w Małopolsce” pn.: „Niezły kwas – małopolskie kiszenie z KGW „Kluczowianki”.

Zwieńczeniem obchodów 650 – lecia lokacji był niedzielny koncert Filharmonii Krakowskiej, która zaprezentowała niezwykle widowisko muzyczne pt. „Lato z Kiepurą” pod batutą Sławomira Chrzanowski. Wykonane zostały najpiękniejsze pieśni i arie z repertuaru polskiego tenora wszechczasów – Jana Kiepury z najciekawszymi anegdotami z jego życia artystycznego i prywatnego. A wśród gwiazd scen operowych i operetkowych zaproszonych do udziału w wydarzeniu znalazły się: w roli Marty Eggerth sopranistki – Ewelina Szybińska, jako Jan Kiepur – tenor Łukasz Gaj, a m.in. w rolę Hanki Ordonówny wcieliła się Anna Sokołowska-Alabrudzińska. Występ był na najwyższym poziomie artystycznym i stanowił niezapomniane przeżycie, zaś o odpowiednią oprawę i wspaniałą na-

strój podczas koncertu zadbał jego reżyser, scenarzysta i jednocześnie narrator – Łukasz Lech. Koncert krakowskich filharmoników stanowił muzyczny podarunek na jubileusz 650 -lecia lokacji Klucz od Zarządu Województwa Małopolskiego. W ramach obchodów wydana została także publikacja „Zarys historii Klucz w 650 lecie lokacji 1374 – 2024” opracowana przez Jacka Sypienia oraz wybita okolicznościowa moneta zawierająca na awersie grosz praski, na rewersie symboliczne Klucze oraz daty.

Dziękujemy Wszystkim, którzy wspólnie z nami świętowali 650 – lecie lokacji miejscowości Klucze. Szczególne podziękowania kierujemy do wszystkich małych i trochę większych księżniczek oraz rycerzy biorących udział w sobotnim korowodzie. Wyrazy wdzięczności za pamięć i podarunki kierujemy do zaprzyjaźnionych instytucji: Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Ogrodzieńcu, Miejskiego Ośrodka Kultury w Bukowni oraz Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Olkuszu. Organizacja jubileuszu to wspólny projekt Gminnego Ośrodka Kultury w Kluczach, Urzędu Gminy Klucze, Stowarzyszenia "Otwórz Się Na Więcej" we współpracy z Kołem Gospodyń Wiejskich "Kluczowianki", Oddziałem PTTK Klucze im. Zbigniewa Czapnika, Kluczewskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Stowarzyszeniem Babiniec, Stowarzyszeniem Ziemia Kluczeńska, Szkołą Podstawową im. Jana Pawła II w Kluczach, Przedszkolem im. Jasia i Małgosi w Kluczach, Stowarzyszeniem LGD "Nad Białą Przemszą", z nieocenionym wsparciem Policjantów z Komisariatu w Kluczach oraz Druhów z Ochotniczej Straży Pożarnej w Kluczach. Oprawa fotograficzna i filmowa – agencją medialna Lighthouse Media.

Wydarzenie realizowane było przy wsparciu finansowym województwa małopolskiego, w ramach realizacji zadania pn. „Klucz do wspomnień – 650-lecie lokacji Klucz”.

**OTWÓRZ
SIĘ NA WIĘCEJ**
stowarzyszenie

MAŁOPOLSKA

Wizyta delegacji niemieckiej z zaprzyjaźnionego powiatu Kyffhäuser

W dn. 03.10-07.10.2024r. gościliśmy w Gminie Klucze radnego Powiatu Kyffhäuser, członka zarządu Stowarzyszenia Kreisjugendring Kyffhäuser e.V., sołtysa Kalbsrieth, długoletniego naczelnika młodzieżowej OSP Kalsbrieth i członka kierownictwa młodzieżowej OSP Turynгии oraz wielkiego przyjaciela Gminy Klucze-Uwego Ludwiga wraz z małżonką Martyną.

Okazją do wizyty były obchody 650-lecia Gminy Klucze. Goście byli pod ogromnym wrażeniem koncertu Filharmonii Krakowskiej, inscenizacji historycznej przedstawiającej historię Klucza oraz koncertu „Zacznij od Bacha”. Z okazji jubileuszu goście przekazali od społeczności Gminy Kalbsrieth/Ritteburg drzewko przyjaźni, które będzie upamiętniać ważne wydarzenia w gminie, ale także podkreślać naszą długą współpracę. Goście zwiedzili także Halę Sportową w Kluczach, Różę Wiatrów na Pustyni, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, a także zamek w Ogrodzieńcu. Byli pod dużym wrażeniem zmian, jakie dokonały się w całej gminie w ciągu 21 lat, kiedy to rozpoczęła się nasza współpraca.

Członkowie delegacji nie zapomnieli także o mieszkańcach terenów zniszczonych przez powódź w Polsce. Przekazali od Starostwa Powiatowego Kyffhäuser, z panią starostą Antje Hochwind-Schneider na czele, środki opatrunkowe, lampki kieszonkowe i rzeczy pierwszej potrzeby.

Najmłodszym mieszkańcom gminy – dzieciom z Przedszkola im. Jasia i Małgosi w Kluczach goście przekazali maskotki i zabawki, a nieco starszym uczniom z SP Jaroszewiec sprzęt sportowy, ufundowany przez siebie i stowarzyszenie Kreisjugendring z racji zbliżającego się jubileuszu szkoły.

Wizyta była okazją do podsumowania dotychczasowej współpracy, a także do planowania dalszych wspólnych przedsięwzięć. Z tej okazji Wójt Gminy Klucze wyraził po-

dziękowanie wszystkim zaangażowanym, dzięki którym ta współpraca istnieje już tylu lat i rozwija się na różnych płaszczyznach, przede wszystkim na wymianie młodzieży i jej koordynatorów, a także współpracy jednostek OSP (głównie Bydlin i Kwaśniów). Są to: Violetta Auguścik, Paweł Feledyk Mariola i Paweł Smętkowie oraz Andrzej Janik, Adam Myszor, Daniel Hickiewicz i Paweł Milanowski.

Podczas tegorocznej wizyty wsparcia udzielili także drzewiarze z OSP Ryczówek: Gabriela Ekiert i Mateusz Król.

Mieszkańcy gminy Klucze podziękowali za plony

Tegoroczne Dożynki Parafialno-Gminne odbyły się 7 września 2024 r. w Jaroszowcu. Wydarzenie tradycyjnie rozpoczęło się od uroczystej mszy św. dziękczynnej za zebrane plony, która odbyła się w Sanktuarium pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych w Jaroszowcu, a sprawował ją ks. proboszcz Jan Wiczorek przy asyście kapłanów z sąsiednich parafii.

Oprawę muzyczną zapewnił Chór Enigma, działający przy Gminnym Ośrodku Kultury w Kluczach. Następnie korowód dożynkowy, na czele którego maszerowała orkiestra dęta ZGH Bolesław, a tuż za nią Koła Gospodyń Wiejskich z wieńcami dożynkowymi oraz zaproszeni goście i mieszkańcy gminy, podążył na plac obok Domu Kultury „Hutnik” w Jaroszowcu, gdzie odbyła się część artystyczna – rozrywkowa. Przybyłych na uroczystości gości powitał Gospodarz Gminy – wójt Norbert Bień, na którego ręce w dalszej części programu przekazali symboliczny bochenek chleba Starostowie dożynek – pan Andrzej Kaczmarski oraz pani Zuzanna Krawczyk. W rolę konferansjera wcieliła się pani Katarzyna Słota – Marciniec, która na co dzień współpracuje m.in. z Krakowską Akademią Muzyczną. Z kolei dyrektorzy Gminnego Ośrodka

Kultury – Mirosław Macek oraz Ramona Czyżykowska – Liber, czuwali nad przebiegiem wydarzenia, koordynując każdy z jego etapów.

W uroczystościach dożynkowych brali udział mieszkańcy gminy oraz przybyli goście, m.in.: posłowie: Agnieszka Ściągaj, Łukasz Kmita i Rafał Konarewicz, a z ramienia wojewody małopolskiego – pani dyrektor Beata Dziedzic. Powiat reprezentował wicestarosta – Rafał Czeladzki oraz radni powiatowi: Kamil Wołek oraz Marcin Woźniak, zaś Radę Gminy Klucze – przewodnicząca Justyna Białaś wraz z radnymi.

Program wydarzenia obejmował przedstawienie słowno-muzyczne, orazujące obrzęd dożynkowy. Następnie odbyły się występy artystyczne zespołów przynależących do GOK Klucze: „Rodaczan”, „Tesamee” pod kierunkiem pani Anny Dudek, „Ziemi Kluczewskiej”, kierowanej przez panią Magdalenę Nowak, oraz Chóru „Enigma” pod batutą pani Igi Łypaczewskiej-Krawiec. Wszyscy niezwykle barwnie i okazałe prezentowali się na scenie. Swoje umiejętności wokalne zaprezentowała również Maria Majewska – półfinalistka The Voice Kids.

W międzyczasie rozstrzygnięto konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy. Wzorem lat poprzednich

każde z kół otrzymało nagrodę, jako że wszystkie wieńce były piękne, niepowtarzalne i wykonane bardzo pieczołowicie z użyciem tradycyjnych materiałów, a przy tym nawiązywały do wartości rodzinno-religijnych.

Podczas Dożynek w Jaroszowcu odbyła się również prezentacja stoisk Kół Gospodyń Wiejskich, stowarzyszeń, producentów wyrobów lokalnych, rękodzieła powstającego na warsztatach GOK Klucze i innych. Dla dzieci dostępny był plac zabaw, zaś dorośli mogli późnym wieczorem pobawić się przy dźwiękach muzyki kapeli Jędrusie oraz DJ K&Sosen Group.

Dziękczynienie za plony, radość z owoców ciężkiej pracy i szacunek do chleba – to wszystko zawiera się w dożynkowej tradycji. To święto wszystkich, którzy swoją ciężką pracą przyczyniają się do pomnażania dorobku.

Serdecznie dziękujemy mieszkańcom i przybyłym gościom za obecność. Dziękujemy również sponsorom za udzieloną pomoc finansową, która pozwoliła na to, by Dożynki Parafialno – Gminne w Jaroszowcu zyskały odpowiednią oprawę.

Organizatorzy: Parafia Jaroszowiec, Gmina Klucze, Gminny Ośrodek Kultury w Kluczach.

Partnerzy: Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Jaroszowcu, Przedszkole im. Marii Konopnickiej w Jaroszowcu, Stowarzyszenie „Otwórz się na Więcej”, Centrum Usług Społecznych, Oddział PTTK Klucze im. Zbigniewa Czapnika.

Sponsorzy: ZGH „Bolesław”, CEMEX – Kopalnia Dolomitu w Jaroszowcu, Małopolska Izba Rolnicza, Stadnina Koni w Udorzu – pan Sylwester Szatan, „Twoje Piękno” Gabinety Kosmetyczne i Podologiczne – pani Anna Kaczmarczyk, Kurier Team 2000 – pan Stanisław Chłosta, Optyk Okulista – pani Jolanta Siembab, Biuro Rachunkowe „Total” – pani Agata Jurczyk, SG-SYSTEM – pani Ewelina Góral, FHU KRYSTA S.C. – pani Krystyna Klich, pani Stanisława Wroniszewska, Sala Bankietowa AL-

DAN – państwo Danuta i Aleksander Kałwa, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jaroszowiec” – pan Krzysztof Badura, Pizzeria „Corleone” – pani Karolina Polan, Sprzedaż Detaliczna – pani Iwona Gęgotek, F.P.H.U. – pani Renata Wójcik, F.P.H.U. „MYSZOR” – pan Krzysztof Myszor, Sklep Lewiatan Jaroszowiec, Lima Serwis – pan Dawid Płachta, Klucze Poligrafii – pani Dagmara Cholewa, Piekarnia Patrycja i Paweł – pani Zofia Rydzik, Studio Fryzur Męskich – pani Patrycja Woźniak, Gospodarstwo rybackie Chechło – pan Robert Jaworski, Interkonekt S.C. Operator internetu marki Fiber, pan Krzysztof Nowak Kwaśniów Dolny, pan Marcin Woźniak – radny Powiatu Olkuskiego, pan Marcin Grojec – radny Gminy Klucze, pan Sylwiusz Kajda – radny Gminy Klucze.

Sztuka nie wyklucza

Niesamowite emocje, wielkie wzruszenia i pozytywna energia – tymi słowami można opisać to co działo się podczas I Powiatowego Przeglądu Twórczości Osób z Niepełnosprawnościami, którego pomysłodawcami i organizatorami byli: Stowarzyszenie „Otwórz się na więcej”, Gminny Ośrodek Kultury w Kluczach i radny gminy Klucze – Sebastian Sierka. Wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem Starosty Powiatu Olkuskiego – Bogumiła Sobczyka oraz Wójta Gminy Klucze – Norberta Bienia.

Przegląd, realizowany w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie kultury w 2024 r. pn. „Kultura wrażliwa”, podzielono na dwie części: konkurs malarstwa, którego tematem był „spacer po kluczewskich uliczkach” oraz konkurs wokalny, w którym wykonawcy mieli dowolność w wyborze prezentowanego repertuaru. W przeglądzie brali udział podopieczni kilku placówek z powiatu olkuskiego: Centrum Wsparcia i Terapii Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin w Kluczach, Środowiskowego Domu Samopomocy w Kolbarku, Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego w Wolbromiu, Warsztatów Terapii Zajęciowej w Lgocie Wolbromskiej oraz Zespołu Szkół Specjalnych w Olkuszu.

Laureaci w konkursie malarstwa:

- **I miejsce** – praca zbiorowa: **Julia Tracz, Piotr Kozłowski, Krzysztof Klich, Karol Stolarczyk, Bartosz Zajęga** – Zespół Szkół Specjalnych w Olkuszu;
- **II miejsce** – praca zbiorowa: **Anna Baron i Małgorzata Krawczyk** – WTZ w Kluczach;
- **III miejsce** – **Daria Pintal** – Środowiskowy Dom Samopomocy CWiTONiR w Kluczach

Wyróżnienia: **Damian Iżak-Iżewski, Dmytro Hirovets** – OREW Wolbrom, **Teresa Soja** – Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolbarku, **Anna Kozioł** – Środowiskowy Dom Samopomocy w Kluczach.

Laureaci w konkursie wokalnym:

- **I miejsce: Szymon Sarno** – OREW Wolbrom z piosenką pt. „Goniąc kormorany”;
- **II miejsce: trio: Anna Skorupka, Agnieszka Rotarska, Grzegorz Perek** – WTZ Lgota Wolbromska, z piosenką pt. „Czas nie będzie czekał”;

- **III miejsce: Paweł Kruszak** – Środowiskowy Dom Samopomocy, z piosenką pt. „Przez twoje oczy zielone”;
- Wyróżnienia: **Ewa Gajda** – Mieszkania Treningowe CWiTONiR w Kluczach, z piosenką pt. „Żal mi tamtych nocy i dni”;
- Damian Krzywda** – Mieszkania Treningowe CWiTONiR w Kluczach, z piosenką pt. „Do kołyski”.

Dziękujemy serdecznie wszystkim uczestnikom:

- konkursu wokalnego – daliście z siebie wszystko i byliście wspaniali!
- konkursu malarstwa – wasze prace nas zauroczyły i były ozdobą galerii Domu Kultury „Papiernik” w Kluczach
- opiekunom – za waszą pracę, obecność i wielkie serce dla swoich podopiecznych.

Zadanie zrealizowane przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego.

JUROMANIA 2024

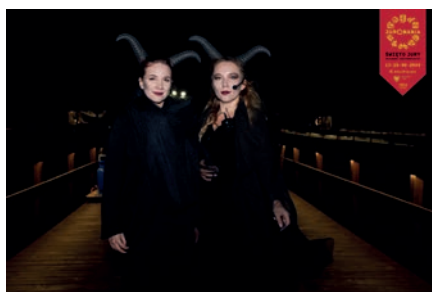
Trudno wyobrazić sobie wrzesień bez Juromanii w Gminie Klucze, gdyż festiwal ten już na stałe wpisał się w kalendarz tutejszych imprez. Tegoroczna, siódma już, edycja święta jury krakowsko-częstochowskiej odbywała się w wielu lokalizacjach województwa małopolskiego i śląskiego w dniach 13-15 września i przyświecało jej hasło „W krainie baśni i legend”.

13 września 2024 – Juromania na Pustyni Błędowskiej, czyli Pana Twardowskiego igraszki z diabłem.

Jak co roku podczas Juromanii Pustynia Błędowska tętniła życiem. Choć pogoda była kapryśna i nie zachęcała do aktywności na świeżym powietrzu, juromaniacy stanęli na wysokości zadania i dość licznie stawili się na Różę Wiatrów. Wydarzenie rozpoczęła znana formuła rajdu nocnego po Pustyni Błędowskiej, potocznie zwanego „Rajdem Świetlika”, który został zainaugurowany przez Wójta Gminy Klucze. Trasa nocnego błędzenia w asyście prze-

wodnika prowadziła spod Róży Wiatrów na Wzgórze Czubatka i z powrotem, a drogę rozświetlały wędrowcom czołówki. Na Różę Wiatrów na uczestników rajdu czekała sławetna karczma „Rzym” gdzie można było posilić się czarcim żarciem, przygotowanym przez KGW „Kluczowianki” i KGW Bogucin Duży. Następnie Róża Wiatrów zamieniła się w prawdziwą krainę baśni i legend, gdzie było można wziąć udział w magicznej i pełnej bajkowego klimatu grze terenowej „Pana Twardowskiego igraszki z diabłem”, której celem było wykupienie pana Twardowskiego z rąk podstępnych czartów i ich pomocników, co oczywiście zakończyło się sukcesem. Były też fantastyczne i baśniowe występy artystyczne: zespołów z GOK w Kluczach: Tesamee i Pleciugi, Teatru Tańca Actus Animi oraz Pracowni Artystyczno-Tanecznej Kwadrance. Wydarzenie zakończył spektakularny fire show w wykonaniu Teatru Ognia Inferis.

W roli organizatora Juromanii na Pustyni Błędowskiej debiutowało Stowarzyszenie „Otwórz się na więcej”.

14 września 2024 – Juromania na zamku w Bydlinie

Moc atrakcji, wspaniała atmosfera, powiew historii – to wszystko doskonale opisuje Juromanię na zamku w Bydlinie, gdzie, pomimo nienajlepszej aury, zgromadziła się spora grupka sympatyków baśni i legend oraz poszukiwaczy przygód. W średniowieczne klimaty przenieśli uczestników wydarzenia grupa Czarny Rycerz Events Team. Królewski orszak, na którego czele stanął Król i Królowa, budził szacunek i podziw, a odgrywane scenki, stroje i całe obozowisko rycerskie powodowały, że każdy mógł się poczuć tak, jak gdyby cofnął się w czasie. Wydarzenie otworzyła przemowa Wójta Gminy Klucze, po której barwny Królewski Korowód przeszedł pod ruiny zamku, gdzie zostało przed-

stawione widowisko „Prawdziwa historia o Smoku i Księżniczce”. Oprócz tego uczestnicy wydarzenia mogli zaznajomić się z historią ruin XIV – wiecznego bydlińskiego zamku oraz znajdujących się nieopodal okopów i stanowisk legionistów, które zachowały się na tym terenie od 1914 r. oraz zwiedzić zamek z przewodnikiem. Natomiast w obozowisku rycerskim można było nauczyć się sztuki kaligrafii czy też poznać tajniki czerpania papieru. Dla najmłodszych nie lada frajdą był turniej rycerski.

Juromania w Bydlinie to rzecz jasna nie tylko historia ale też aktywności sportowe, których również było немало. Odbył się rajd rowerowy „Między Zamkami” Bydlin i Rabsztyn, biegi oraz marsz nordic walking. Na zwycięzców turniejów rycerskich, potyczek sporto-

wych oraz innych konkursów czekały nagrody oraz drobne upominki.

Jak co roku organizacją Juromanii na zamku w Bydlinie zajęło się Stowarzyszenie „Otwarcie”, które zadbało nie tylko o niesamowitą atmosferę, ale także o kulinaria, oferując wszystkim przybyłym przepyszne, rozgrzewające w ten chłodny dzień, pieczone ziemniaki oraz inne smakołyki, przygotowane przy wsparciu pań z KGW Bydlin.

Można bez wątpienia stwierdzić, że tegoroczna odsłona Juromanii w Gminie Klucze przeniosła wszystkich uczestników w krainę baśni i legend, a niesamowity klimat tych wydarzeń jeszcze na długo pozostanie z nami. Do następnego roku, Juromaniacy!!!

Zadania dofinansowane z budżetu Województwa Małopolskiego.

Rowerowy koniec lata

MAŁOPOLSKA

Wostatnią niedzielę sierpnia Pustynia Błędowska po raz drugi gościła entuzjastów jazdy na rowerze oraz miłośników rodzinnych wycieczek rowerowych, którzy przybyli do Gminy Klucze, aby wziąć udział w największym wydarzeniu rowerowym w województwie małopolskim – Małopolska Tour 2024.

Gmina Klucze doskonale sprawdziła się w roli jednego z gospodarzy poprzedniej edycji wspomnianej imprezy, a tereny pustynne i otaczające je ścieżki rowerowe przypadły cyklistom do gustu, dlatego organizatorzy postanowili ponownie zaprosić miłośników jazdy na dwóch kółkach właśnie w rejony Pustyni Błędowskiej.

Na wydarzenie zapraszali Marszałek Województwa Małopolskiego Łukasz Smółka, Członek Zarządu Województwa Małopolskiego Iwona Gibas, jak również Wójt Gminy Klucze Norbert Bień.

Małopolska Tour to prawdziwe święto miłośników jednośladów, zarówno tych, którzy są już „zaprawieni w boju”, jak i totalnych amatorów, którzy siadają na rower „od święta”. W wydarzeniu mógł wziąć udział każdy, komu jazda na rowerze sprawia frajdę. Na zaproszenie odpowiedziało ponad 2 tys. osób, które przybyły do naszej gminy z różnych zakątków

Małopolski i nie tylko. Chętnych do wzięcia udziału w rajdzie było mnóstwo.

Impreza tradycyjnie rozpoczęła się od rodzinnego rajdu rowerowego, którego główną ideą jest pokonanie, wspólnie z najbliższymi, jednej z kilku świetnie przygotowanych tras rowerowych, zróżnicowanych pod względem długości (dystans Family 8 km, Mega 26 km, Giga 40 km) oraz trudności. Trasę rajdu rowerowego zabezpieczali strażacy gminnych jednostek OSP oraz policja.

Miasteczko rowerowe i biuro zawodów znajdowało się na Róży Wiatrów, gdzie uczestnicy przed startem otrzymali pakiety z numerami startowymi, koszulkami z logo eventu oraz voucherami na posiłek.

Nieodłącznym elementem Małopolska Tour jest także Kids Race, czyli wyścig dla najmłodszych, w którym startowały zarówno maluchy na rowerkach biegowych, jak i kilkulatki radzące sobie już całkiem dobrze na dwóch kołach. Tutaj także nie było przegranych – każdy otrzymał medal i miły upominek.

Po ukończeniu rajdu lub wyścigu na rowerzystów czekały liczne atrakcje w miasteczku rowerowym. Ci, którzy byli zmęczeni po rajdzie, mogli odpocząć w strefie relaksu i posilić się przy food truckach, a spragnieni dalszej aktywności i rozrywki poszaleć w strefie zabaw. Uczestnicy rajdu, jak i przybyli goście, mieli również okazję odwiedzić stoiska promocyjne wystawców i organizatorów, w tym Województwa Małopolskie-

go i Gminy Klucze, a także m.in. Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, Lasów Państwowych, Policji, Kolei Małopolskich, Juromanii, czy też Podziemnego Olkusza. Każda edycja Małopolska Tour to również okazja do poznania regionu i zaczerpnięcia wiedzy na różne tematy, którą chętnie dzielono się m.in. w punktach informacyjnych Funduszy Europejskich oraz Velo-Małopolska. Sporą popularnością cieszyły się także: tor samochodowy zasilany siłą mięśni, zakręcone rowery, akademia rowerowa, czy też testy rowerów Orbea.

Nie zabrakło oczywiście pokazów rowerowych, konkursów z atrakcyjnymi nagrodami, animacji oraz rodzinnej zabawy dla każdego.

Podczas Małopolska Tour gościem specjalnym był Mateusz Waligóra – polski podróżnik, eksplorator i specjalista od wypraw w trudnych, ekstremalnych warunkach. To właśnie z Klucze rozpoczął swoją kolejną, niezwykłą przygodę.

Wydarzenie Małopolska Tour na Pustyni Błędowskiej zwieńczył koncert zespołu IRA, który na nowo ożywił zmęczonych uczestników rajdu.

